

Најављена фебруарска сеча дрвореда платана на потезу од Вуковог споменика до Цветкове пијаце, више од 400 стабала, већ је изазвала масовно противљење грађана. Њихови мотиви су сигурно разни, али овај текст ће бити о томе да је погрешно ово незадовољство приписати само болећивости осетљивијих грађана због уништавања дрвећа. Кроз случај платана на једном микронивоу може се јасно видети стање медија и демократије у Србији. И то тим више што је то тема наизглед локална и само еколошка. Платани су симптом укупног стања.

О чему се ту ради? У Булевару краља Александра постоји дрворед који су сви који су последњих деценија пролазили том улицом или живели у њој запамтили. Он има историјски, еколошки и естетски значај, али се укупност тог значаја тешко може описати. То је једна од ствари који стварају пријатност у животу, једна од ствари које чине његов квалитет. Тај дрворед је осим тога јавно добро, он је ту за све и власништво је свих, односно, формално, града. Насупрот томе изгледа да стоји само интерес некога да заради на послу у коме ће сва та стабла да посече и извади и да засади нова. Значи, имамо једноставан случај: на једној страни је јавно добро, оно што свима користи и што је осим тога необновљиво у истом облику – на другој је интерес вероватно неколико појединаца да зараде новац. И хајде да видимо како систем функционише када се те две ствари сукобе.

Најпре је без икаквог обавештавања јавности, као да се ради о приватној ствари, одлука донесена и, судећи према најави о сечи дрвећа у фебруару и детаљним објашњењима каквим дрворедом ће постојећи бити замењен, цео посао је већ склопљен. И онда је ствар само пуштена у јавност. *Политика* је 26. јануара 2010. објавила чланак у коме је дала простор двојци директора Градског зеленила да објасне шта ће бити урађено, што су они урадили детаљно уз разна образложења зашто је то неопходно. Нико други није добио простор. Опрема текста се јасно стављала на страну приватног интереса. Наслов је гласио „

[Дрворед у Булевару још пре три године био у лошем стању](#)

“, а слика је приказивала стабло које у средини има рупу око које је вероватно почео процес труљења. Али рецимо да је све то само вест, тек најави о послу, и да још никаква полемика није покренута итд. Међутим, то није тако. Већ после тог текста покренута је Фејсбук група „

[Сачувајмо београдске платане](#)

“ и јасно је било да је ова ствар од јавног интереса, мада је то морало бити јасно и новинарима

Политике

. И шта раде сад медији? Сви до једнога, уз мале разлике, се баве спиновањем ове

ствари тако да се јавни интерес не види.

Блиц објављује текст са истом сликом рупе у платану (узгед, када се погледају платани у Булевару, велика већина је таквог облика да се оваква рупа на њима не може наћи) и са надсловом „ [Полемика о сечи стабала на Булевару](#) “, али у самом тексту нема друге стране у полемици. Само су ту објашњења професора Шумарског факултета који је радио студију о стању дрвећа на Булевару, а која су у потпуности на линији објашњења директора Градског зеленила. Ту се чак и буквално види да у извештавању медија нешто фали. Много мање тиражни

Данас

ипак је обавестио и о неслагањима са сечом у тексту „

[Две хиљаде грађана против сече стабала](#)

“ који говори о фејсбук групи, у међувремену нараслој на више од 5000 грађана, где има и назнака да сам медиј схвата о чему се ради (дрворед се назива „незаменљиви украс највеће градске улице”), али се текст завршава истим објашњењима директора Градског зеленила и професора са закључком да је „сеча платана извесна, без обзира на незадовољство грађана”. Дакле, и овај текст делује у истом правцу. Б92 објављује текст 28. јануара када је контроверзност одлуке већ сасвим јасна, али поново као извештавање о нечему што је већ одлучено: „

[Булевар остаје без платана](#)

“. Поднаслов је сасвим јасан: „Београдски Булевар краља Александра остаће без 400 платана. Иако се грађани противе сечи дрвореда, у ‘Зеленилу’ тврде да је уклањање стабала неминовно.” У тексту је дат простор поново на једној страни директору Зеленила Радовану Драшкићу, професору Шумарског факултета Чедомиру Марковићу, да понове исте аргументе, док су цитирани и неименовани грађани који се углавном противе сечи. Чак и

Новости

(„

[Трулеж стабала на Булевару](#)

“),

[Прес](#)

и

[Куир](#)

известили су о овоме на исти начин. Једини изузеци за које ја знам су утицајно „Дизање” на радију Б92 и радио Дојче веле, који је објавио

[текст](#)

из перспективе јавног интереса.

Дакле, скоро сви медији су целу ствар спиновали прецизно и искључиво у правцу против јавног интереса. Давали су простор искључиво једној страни са опремом текстова које поткрепљују тврдње директора Градског зеленила, а ако су извештавали о противљењима текстови су се увек завршавали са контролисањем такве штете: ево

известили смо о незадовољству, али оно је узалудно јер сеча је извесна, неминовна итд. А шта су медији могли да ураде? Могли су да раде свој посао. Могли су да поведу јавну расправу о томе: то није ствар о којој се може одлучити на основу изјава једне заинтересоване стране, могли су да се потруде да објективно извештају о јавном мњењу, које је вероватно у огромној већини против сече, могли су да направе минималан труд да испитају да ли је тачно оно што се тврди у изјавама професора и директора. Сигурно постоје заинтересовани појединци и институције које би се обавезно могло питати: Министарство екологије и просторног планирања, град Београд, општина Звездара, еколошке организације, грађани који живе у Булевару и уопште у Београду. Како су то медији радили, добро се види на случају *Новости*: тамо су од пет анкетираних грађана свих пет за сечу, забринути за своју безбедност.

Из свега овог се види да постоји огроман проблем и да ствар није само у губитку једног природног и културног добра. Ствар је у томе да се, дакле, скоро сви медији баве тиме да ушуткају могућа противљења и спинују у нечијем приватном интересу, да јавни интерес у односу на приватни губи са 10:0, ако изумемо Горицу и Драгана који су можда изразили само свој став. Интерес грађана у пословима институција и у медијима заправо не постоји. За сада све странке такође ћуте о овој ствари.

И ово стање је редовно. Да се ради о сукобу јавног и приватног интереса поводом н-тог асфалтирања неке улице, све би било исто само би цена коју би друштво платило била у новцу. Сада, међутим, због тога што се ради о нечему што постоји већ око 80 година и што је важно на више нивоа, ствар постаје заостренија, па се и природа медија види јасније. Проблем се тиче самог система. Онда када су се медији приватизовали сви су мислили да је то добро јер ће се тако повећати финансијска одговорност, ефикасност итд. Међутим, скоро нико се није питао шта ће тако приватизоване медије натерати да се још увек баве заједничким интересом? Неко може да каже да ће их грађани казнити некуповањем, али то је веома проблематично: модерни медији око 70 одсто прихода остварују преко реклама који долазе или од приватног сектора или од јавних предузећа, док је сигурно могуће довољно грађана привући сликама познатих, скандалима и пуком нужношћу да се негде дође до каквих-таквих информација. Као што смо видели у случају Булевара, сами по себи медији нису ништа друго до психолошко-пропагандни комплети у интересу повезаних лица. Бојим се да је то стање неповратно, што значи да би требало размишљати о новим медијима. На пример, у оквиру једне фејсбук групе у којој би се нашли људи који су завршили Шумарски факултет или знају праксу у другим земљама или су се потрудили да дођу до студије која се помиње у овој причи могло би се доћи до више информација о случају платана него у свим медијима Србије који користе велике ресурсе и обрћу огроман новац.

Него да се вратимо платанима. Због свега реченог, ово питање је тренутно најважније

Платани и медији

Пише: Владимир Милутиновић
понедељак, 01 фебруар 2010 13:28

политичко питање у земљи. Ако сеча почне, то ће бити знак да је у Србији, сада у сасвим другачијим условима, могуће остварити нешто слично чувеном случају помрачења сунца које је медијском манипулацијом претворено у највећу опасност по безбедност и здравље грађана. И, у неку руку, то ће бити знак да је приватни, партикуларни интерес најзад и потпуно потиснуо јавни. Ако неко мисли да је незапосленост, криминал или чак Косово, оно што је важније политичко питање, ту се вара. Све те ствари показују исту структуру који имате овде на микронивоу. Незапослених има много и због тога што је приватни интерес у приватизацији победио јавни интерес за запосленост што већег броја људи уз једнако поједностављена и манипулативна образложења о већој ефикасности приватне својине. А Косово је егземпларан случај у коме је партикуларни интерес потиснуо све норме које су биле у општем интересу уз образложења о „јединственом случају” која су била једнако апсурдна и сиромашна као ова сада. Ако не знамо или нећемо да заштитимо елементаран јавни интерес, ништа од овога се никада не може одбранити, јер нећемо знати како и где се то брани.

ПС.

У филму „Аватар” реч је о потпуно истој ствари као у случају београдских платана.